

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΑΚΝΗ

ΚΡΥΜΜΕΝΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

ΕΓΚΑΙΝΙΑ: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΩΡΑ 20.00

Οι «Κρυμμένοι Θησαυροί» είναι η έκτη ατομική έκθεση ζωγραφικής της Δέσποινας Τσάκνη που παρουσιάζεται στην Art Prisma gallery από 1-24 Δεκεμβρίου 2023.

Η ζωγράφος στο κείμενό της αναφέρει: «Με τον τίτλο ‘Κρυμμένοι Θησαυροί’ παρουσιάζω την καινούργια μου δουλειά, που είναι μια σειρά έργων δουλεμένα σε χαρτί. Χρησιμοποιώ αυτόν τον τίτλο για να δείξω τους δικούς μου κρυμμένους θησαυρούς που ανακαλύπτω παρατηρώντας τα ‘μικρά’ και ‘ασήμαντα’ που μας περιβάλλουν στη φύση. Τον δανείζομαι από ένα κείμενο που τυχαία διάβασα και έμελλε να αλλάξει τη ζωή μου».

Ο ιστορικός της τέχνης και επιμελητής **Χριστόφορος Μαρίνος** στο κείμενό του για την έκθεση αναφέρει: «Τα έργα της Δέσποινας Τσάκνη αποτελούν απαντήσεις σε συναισθηματικές καταστάσεις που βιώνει – καταστάσεις όχι πάντοτε ευχάριστες. Μέσω του επαναλαμβανόμενου διακοσμητικού μοτίβου των φυλλωμάτων, που λειτουργούν σαν ‘κλουβιά’, ‘ερμάρια’ ή ‘σπηλιές’ που φυλακίζουν τις σκιές, οι εικόνες της εμπεριέχουν την γυναικεία ευαισθησία και ευθραυστότητα. Η Τσάκνη εννοεί αυτό που ζωγραφίζει, όπως ένας ποιητής – αν θέλει να είναι αυθεντικός – οφείλει να εννοεί ότι γράφει (...) ο καλλιτέχνης πρέπει να φτιάχνει κάτι που να ταιριάζει με αυτό που νιώθει. Στη ζωγραφιά πρέπει να είναι το συμπύκνωμα όλου του εαυτού του. Και όπως αποκαλύπτουν οι ‘Κρυμμένοι Θησαυροί’ για την Τσάκνη αυτό είναι το ζητούμενο».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Η Δέσποινα Τσάκνη γεννήθηκε στη Νίκαια του Πειραιά. Σπούδασε στη Σχολή Γραφικών Τεχνών Αθήνας. Συνέχισε τις σπουδές της στη Σχολή Καλών Τεχνών Θεσσαλονίκης, με δασκάλους τον Δημήτρη Κοντό και τον Βαγγέλη Δημητριάδη, από όπου αποφοίτησε το 1989. Παρακολούθησε μαθήματα στο μεταπτυχιακό Τμήμα του Brooklyn College της Νέας Υόρκης. Έχει πραγματοποιήσει τέσσερις ατομικές εκθέσεις στην Astra Gallery, δύο ατομικές εκθέσεις στην Art Prisma Gallery και έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμες ομαδικές. Έργα της βρίσκονται στο Μουσείο Φρουσίρα, Δημοτική Πινακοθήκη Αγρινίου και σε ιδιωτικές συλλογές.

Διάρκεια έκθεσης

1-24 Δεκεμβρίου 2023

Ώρες λειτουργίας

Τρίτη - Πέμπτη – Παρασκευή

10.30-15.00 και 17.30 – 21.00

Τετάρτη – Σάββατο 10.30 – 15.00

PRISMA ART GALLERY

Κουντουριώτου 187, Πειραιάς

T. 210 42 96 790

E. artorisma1957@gmail.com

W. www.galleryartprisma.gr

Instagram: natasathomakou Facebook: ArtPrisma

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

Οι «κρυμμένοι θησαυροί» της Δέσποινας Τσάκνη

Η βροχή επέστρεψε, επάνω στα φυλλώματα που μέσα σε λίγες μέρες πολλαπλασιάστηκαν, φούντωσαν. Θα 'λεγε κανείς πως μία σκιά ήταν φυλακισμένη μέσα σ' αυτό το εύθραυστο κλουβί.

Το ευτυχισμένο φούντωμα, κάτω από τη βροχή, των φυλλωμάτων· μέσα σε λίγες μέρες, τα πάντα δεν είναι παρά σπηλιές, οικίσκοι, ερμάρια σκοτεινά όπου φορέματα λάμπουν αμυδρά.

PhilippeJaccottet, *Το τετράδιο της χλόης*,
μτφρ. Ιωάννα Κωνσταντουλάκη-Χάντζου, εκδ. Άγρα, 2015

Οι «Κρυμμένοι Θησαυροί» είναι η έκτη ατομική έκθεση ζωγραφικής της Δέσποινας Τσάκνη. Από το 2005 έως το 2018 πραγματοποίησε πέντε εκθέσεις, οι οποίες σχηματίζουν ένα αδιάσπαστο πλέγμα, ένα πλεκτό με επαναλαμβανόμενα θέματα και μοτίβα. Στο ντεμπούτο της καλλιτέχνις γέμισε τους τοίχους της γκαλερί Astra με πολλά μικρά έργα ζωγραφισμένα εκ του φυσικού: τοπία, πορτρέτα και αυτοπροσωπογραφίες. Από τότε εκδηλώνεται το ενδιαφέρον της για τα φυτά, τα έντομα, τα βουνά, τα πουλιά, η αγάπη της για τη φύση και την ύπαιθρο. Από τότε εμφανίζονται τα πλέγματα και οι δαντελωτές κουρτίνες (μπροστά από τοπία) που καταλαμβάνουν την εικόνα. Το 2005 προλόγιζε η ίδια την έκθεσή της με μια ξεκάθαρη και αναλλοίωτη μέχρι σήμερα δήλωση που φανερώνει τις προθέσεις της: «Η “φύση” δεν είναι αυτοσκοπός. Περιέχει στοιχεία τέτοια που δίνουν το ερέθισμα για τη δημιουργία καινούριων εικόνων, που επαναπροσδιορίζουν το τοπίο. Η συνύπαρξη αυτών των εικόνων (έργων) δημιουργεί τη διάθεση για παιχνίδι, ανάμεσα σ’ αυτό που αναφέρεται στο πραγματικό και σ’ αυτό που προέρχεται απ’ το φανταστικό».

Στις εκθέσεις που θα ακολουθήσουν η Τσάκνη αναπτύσσει αυτό το σκεπτικό -το παιχνίδι ανάμεσα στο πραγματικό και στο φανταστικό, στη σύνθεση και στην ανάλυση- επικεντρώνοντας κάθε φορά σε ένα διαφορετικό είδος. Την περίοδο 2006-2008 την απασχόλησε το τοπίο: ζωγραφίζει «συνεχόμενα τοπία», όπως τα βλέπει από το σπίτι στο χωριό, το οποίο επισκεπτόταν ανελλιπώς για πολλά χρόνια – άλλωστε η φύση γύρω από το συγκεκριμένο χωριό, που βρίσκεται κοντά στο Καρπενήσι, αποτελεί τη δεξαμενή των περισσότερων εικόνων της. «Τοπίο για μένα είναι εκείνο το κομμάτι της φύσης που κάθε φορά αντιλαμβάνομαι, ακουμπώντας το βλέμμα μου σ’ αυτήν» γράφει η Τσάκνη, υποδηλώνοντας έτσι την απτικότητα της ματιάς της, την ευαισθησία και την οικειότητα που απαιτούνται για να αποδώσει ζωγραφικά κάτι - ένα τοπίο, ένα πρόσωπο, ένα αντικείμενο- με ηγαίο συναίσθημα και πνοή. Το βλέμμα της ζουμάρει και ξεζουμάρει, η εικόνα τεμαχίζεται και η λεπτομέρεια αναδεικνύεται ως κυρίαρχο στοιχείο. «Αυτό το παιχνίδι τού να συνθέτω και να αναλύω, μου δίνει τη δυνατότητα να φτιάχνω μικρότερα ή μεγαλύτερα τοπία πάνω στη ζωγραφική επιφάνεια, με λιγότερο ή περισσότερο παραστατικά στοιχεία. Γιατί η φύση -επομένως και το τοπίο- δεν είναι ούτε παραστατική ούτε αφαιρετική. Περιέχει τα πάντα μέσα της και μπορούμε να δούμε ό,τι εμείς θέλουμε» γράφει η Τσάκνη. Και αυτό που συνήθως βλέπουμε στη φύση είναι ο εαυτός μας, κομμάτια του εαυτού μας. Η φύση, ως γνωστόν, είναι μέσα μας, δεν είναι μόνο μια εξωτερική εικόνα προς παρατήρηση. Έτσι, αν η συγκεκριμένη ενότητα έχει έντονα εξπρεσιονιστικά στοιχεία, κυρίως ως προς την απόδοση του συννεφιασμένου ουρανού, θα πρέπει να το αποδώσουμε στην ψυχολογική κατάσταση της ζωγράφου εκείνη την περίοδο, αλλά και σε μια διάθεση πειραματισμού με τη δομή της εικόνας.

Μετά τα θραυσματικά τοπία η Τσάκνη θα καταπιαστεί με το είδος της προσωπογραφίας. Το 2009-2011 ζωγραφίζει με λάδι πορτρέτα μεγάλων διαστάσεων με τα οποία εξετάζει την ανθρώπινη μορφή και τις δυνατότητες αναπαράστασής της. Σύμφωνα με την ίδια, πρόκειται για μια ζωγραφική χωρίς τη δραματοποίηση της φωτοσκίασης που δημιουργεί μια επιφανειακή συναισθηματικότητα. Δεν την ενδιαφέρει η νατουραλιστική απόδοση της πραγματικότητας, αλλά το πώς η μορφή και ο χώρος μετατρέπονται σε μια νέα εικόνα, σε μια νέα πραγματικότητα. Η ενότητα αυτή είχε έντονα ρεαλιστικά στοιχεία και θα μπορούσαμε να πούμε ότι υφολογικά συνομιλεί με το έργο του David Hockney. Εδώ επανεμφανίζεται το στοιχείο της δαντέλας (*Το πλεκτό*, 2011), το οποίο θα αναπτύξει στις «Μικρές ασημαντότητες». Επίσης, και εδώ μπορείς να διακρίνεις το τοπίο, έστω σε δεύτερο πλάνο – άλλη μια ένδειξη ότι πάντα υπάρχουν γέφυρες ανάμεσα στις ενότητες των έργων της.

Από το 2011 και μετά η Τσάκνη εργάζεται πιο συστηματικά και οργανωμένα. Τα επόμενα τρία χρόνια δουλεύει πάνω στην ενότητα «Μικρές ασημαντότητες», που εκθέτει στην Gallery Art Πρίσμα στον Πειραιά, στον γενέθλιο τόπο της. Τώρα εγκαταλείπει το λάδι· όλα τα έργα είναι δουλεμένα σε χαρτί με μεικτή τεχνική. Κυριαρχεί το στένσιλ, με το οποίο η καλλιτέχνης αποδίδει το επαναλαμβανόμενο μοτίβο της (ίδιας) δαντέλας. Η πρακτική αυτή λειτούργησε διαφωτιστικά: «γιατί δεν κάνω κάτι σαν τη δαντέλα αλλά με τον δικό μου τρόπο και πιο ελεύθερα;» σκέφτηκε. Και κάπως έτσι ξεκίνησε η ιδέα με τα φύλλα, όπου κι εδώ, μέσω της επανάληψης, είναι έντονο το διακοσμητικό στοιχείο.

Το 2016-2018 η Τσάκνη δουλεύει τη σειρά έργων «Στενά παπούτσια» – τώρα πια έχει καταφέρει να κατακτήσει ένα ξεχωριστό και ώριμο ύφος. Τότε ξεκινάει και η δουλειά με τα μελάνια που θα συνεχίσει -και θα τελειοποιήσει- στους «Κρυμμένους θησαυρούς». Στον κατάλογο εκείνης της έκθεσης, η καλλιτέχνης μάς δίνει άλλη μια μεστή δήλωση που αξίζει να συγκρατήσουμε: «Η ζωγραφική για μένα είναι δύναμη. Είναι η δύναμη των εικόνων με την οποία οι άνθρωποι ασκούν τη φαντασία τους στην έκφραση, προβάλλοντας πάνω τους την ίδια τη ζωή. [...] Χρησιμοποιώ στοιχεία της φύσης, όπως γαϊδουράγκαθα, ηλιοτρόπια, κοράκια, στιγμές προσωπικής χαλάρωσης. Ήταν η αφορμή για να καταγράψω, ως μνήμη πλέον, βιωματικές στιγμές επιλέγοντας κάθε φορά την ύλη. Σε κάθε περίπτωση, το ζητούμενο είναι η διερεύνηση του αισθητικού μέρους της διαδικασίας, με σκοπό κάθε φορά την αισθητική απόλαυση».

Στην τελευταία της ενότητα, με τίτλο «Κρυμμένοι θησαυροί» (2018-2022), που παρουσιάζει στην Gallery Art Πρίσμα, η Δέσποινα Τσάκνη συνεχίζει να ασκεί μια ζωγραφική η οποία βασίζεται στο προσωπικό βίωμα και στην προσεκτική παρατήρηση του φυσικού κόσμου. Το βλέμμα της ζωγράφου εστιάζει σε πράγματα και αντικείμενα που, ενώ θεωρούνται ασήμαντα και τετριμμένα, μπορούν να γίνουν πολύ σημαντικά ανάλογα με το πώς η ίδια θα τα δει και θα τα «χρησιμοποιήσει». Για παράδειγμα, ένα νεροπότηρο σχεδιασμένο σε μεγάλη διάσταση με κάρβουνο και μαύρη σκόνη (*Μισογεμάτο ή μισοάδειο*, 2019) αποκτά αυτομάτως άλλο νόημα: γίνεται σύμβολο απορίας, αμφιθυμίας και αμφισημίας. Ένα μεγεθυμένο οικείο αντικείμενο, όπως είναι το σύρμα που πλένουμε τα πιάτα, σε συνδυασμό με μία ρεαλιστική αράχνη που υφαίνει τον ιστό της (*Επί το έργο*, 2018), θα μπορούσε να

αποτελεί μια μεταφορά για τη γυναικεία εργασία και ψυχοσύνθεση. Αντίστοιχα, ένα μεταλλικό κουβαδάκι με μόσχο από τα βουνά της Ευρυτανικής γης, όταν μεταφέρεται σε μεγάλη διάσταση (200 x 150 εκ.), είναι σίγουρα κάτι παραπάνω από μια απλή ανθογραφία: μεταμορφώνεται σε μια εντυπωσιακή νεκρή φύση με άλλου τύπου συνδηλώσεις (σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, ο μόσχος σε προστατεύει ώστε να μην χάσεις τα λογικά σου). Το ίδιο ισχύει και για την κλειστή καρέκλα σκηνοθέτη (*Ένας λιγότερος*, 2019), η οποία, μεγεθυμένη καθώς είναι και μέσω της ερριμμένης σκιάς της στον τοίχο, αποκτά πια άλλη σημασία, συμβολίζοντας την απουσία και το υπαρξιακό κενό. Και το ίδιο μπορεί να πει κανείς για το έργο *Κρυμμένοι θησαυροί* (2020) που δίνει τον τίτλο στην έκθεση. Τα κλειστά τσουβάλια, με το άγνωστο περιεχόμενο, έχουν αναντίρρητα μαιαινιγματική υπόσταση. Εν ολίγοις, δεν θα ήταν καθόλου παράξενο να αποδώσουμε τον χαρακτηρισμό «μεταφυσική ζωγραφική» σε αυτές τις εικόνες.

Το κουβαδάκι με τον μόσχο, η αράχνη που κρέμεται από την κληματαριά, οι νεκρές σφήκες, η γάτα, τα πόδια της ζωγράφου στο χωράφι, φύλλα με σταγόνες της βροχής και πολλά διαφορετικά χόρτα και λεπτομέρειες αυτών, προέρχονται από φωτογραφίες που έχει τραβήξει η Τσάκνη στο χωριό κατά τη διάρκεια πολλών ετών. Κάθε φορά που ετοιμάζεται να δημιουργήσει ένα έργο η καλλιτέχνις ανατρέχει σε αυτή την τράπεζα εικόνων και βρίσκει αυτό που την ενδιαφέρει να χρησιμοποιήσει. Άλλες φορές βασίζεται σε φωτογραφίες από τη γειτονιά της στη Νέα Σμύρνη, όπως στο έργο όπου πρωταγωνιστεί το σκυλάκι της η Ρίτα, ή γενικά από την Αττική, όπως είναι η μυρμηγκοφωλιά που φωτογράφησε στο Καβούρι. Ο τρόπος που δουλεύει με τις φωτογραφίες ποικίλει: σε κάποιες περιπτώσεις βγάζει μεγάλες φωτοτυπίες και ξεπατικώνει με καρμπόν μολυβιούστοιχεία που διαλέγει, τα οποία επαναλαμβάνει κρατώντας όσα την ενδιαφέρουν. Ενώ άλλες εικόνες προκύπτουν με ελεύθερο τρόπο. Υπάρχουν έργα δουλεμένα με μολύβι και μελάνι, όπως το *Σαν στυμμένη λεμονόκουπα* (2020) και άλλα με κάρβουνο και ξηροπαστέλ. Υπάρχουν έργα με χρώμα, πιο παιχνιδιάρικα και ψυχεδελικά, και έργα μαυρόασπρα, όπως τα 18 έργα σε χαρτί (όλα 70 x 100 εκ.) με τα μελανωμένα φύλλα. Στα έργα αυτής της σειράς η Τσάκνη εφαρμόζει το παιχνίδι με τις επαναλήψεις των φύλλων, το παιχνίδι της πύκνωσης και της αραίωσης, που δίνει σε κάθε έργο τον μοναδικό του χαρακτήρα.

Όπως φαίνεται, τα έργα της Δέσποινας Τσάκνη αποτελούν απαντήσεις σε συναισθηματικές καταστάσεις που βιώνει – καταστάσεις όχι πάντοτε ευχάριστες. Μέσω του επαναλαμβανόμενου διακοσμητικού μοτίβου των φυλλωμάτων, που λειτουργούν σαν «κλουβιά», «ερμάρια» ή «σπηλιές» που φυλακίζουν τις σκιές, οι εικόνες της εμπεριέχουν τη γυναικεία ευαισθησία και ευθραυστότητα. Η Τσάκνη εννοεί αυτό που ζωγραφίζει, όπως ένας ποιητής -αν θέλει να είναι αυθεντικός- οφείλει να εννοεί ό,τι γράφει. «Αν θέλω να δω αληθινά λουλούδια», λέει ο Φώτης Κόντογλου σε μια συνέντευξή του στον Ανδρέα Φραγκιά, «πάω και τα βλέπω στο βουνό – γιατί να τα φτιάξω στο μουσαμά; Λουλούδια όμως που θα 'χουνε κάτι από τον εαυτό μου, να μου λένε κάτι, δε θα βρω πουθενά. Στη φύση τα πράγματα 'χουνε ένα δικό τους ρυθμό, μυστικό, εσύ όμως μπορείς να τα βάλεις έτσι που να 'χουνε μian άλλη αρμονία». Ο καλλιτέχνης, με άλλα λόγια, πρέπει «να φτιάχνει κάτι που να ταιριάζει με αυτό που νιώθει». *Στη ζωγραφιά πρέπει να 'ναι το συμπύκνωμα όλου*

του εαυτού του. Και όπως αποκαλύπτουν οι «Κρυμμένοι Θησαυροί», για την Τσάκνη αυτό ακριβώς είναι το ζητούμενο.

Χριστόφορος Μαρίνος
Ιστορικός τέχνης και επιμελητής